

Informacija za roditelje – Podsticanje obdarene dece

Dragi roditelji

Deci i mladima, koji su izrazito nadareni, trebalo bi omogućiti da taj svoj dar razvijaju. Za roditelje i nastavno osoblje to često predstavlja veliki izazov. U daljem tekstu ćete naći informacije o tome kako prepoznati veliku obdarenost i kako treba podsticati veoma obdarenu decu i mlade u roditeljskoj kući i u školi.

Osobita obdarenost/velika obdarenost

Ana već u drugom razredu igrajući se računa do 1000. Rafael ima deset godina i zna napamet na desetine pesmica i piše duge priče. Ana i Rafael su samo dva primera dece, koja se ističu osobitim obdarenostima i izvanrednim kapacitetima kada su u pitanju jezici, matematika zatim tehnika, muzika, umetnost, socijalni odnosi ili sport.

Govorimo o osobitoj obdarenosti, kada su učenice i učenici u jednoj ili više oblasti znatno ispred svojih vršnjaka. Kada je ova prednost u izraženoj meri prisutna reč je o izrazitoj obdarenosti ili o velikoj obdarenosti. To se, statistički gledano i prema definiciji obdarenosti i inteligencije, odnosi na 1% do 3% učenica i učenika. Prelazi između osobite obdarenosti i izrazite obdarenosti su neprimetni.

Kod mnoge veoma obdarene dece i mladih razvoj i usavršavanje njihovih potencijala protiče harmonično. Nastava u regularnim razredima može da pokrije njihove potrebe, pošto nastavno osoblje uzima u obzir njihovu specijalnu situaciju, a i veoma obdareni sami nalaze svoj put i rešenja. Međutim, nedovoljna angažovanost veoma obdarenih učenica i učenika i njihovi problemi u socijalnoj i emocionalnoj oblasti mogu dovesti do toga da je njima potrebna pedagoška pomoć. U ovakvim slučajevima se preporučuje dodatna pomoć od strane roditelja i škole u okviru projekta: „Podsticanje obdarene dece“.

Prepoznavanje veoma obdarene dece

Izrazito obdarena deca i mladi često skreću na sebe pažnju već u roditeljskoj kući a kasnije i u školi zbog svog angažovanja i ponašanja. Ali ove velike obdarenosti nije uvek lako prepoznati jer one se ne iskazuju obavezno stalnom i izrazitom angažovanošću. Naprotiv, natprosečno angažovanje ne mora obavezno da znači da je reč o izrazitoj obdarenosti. Kod učenica i učenika kojima nemački nije prvi jezik, kod izrazito obdarenih devojčica, kod učenika i učenica

na čiji razvoj to utiče tako što ne mogu adekvatno da primene svoje potencijale, naročito je zahtevno prepoznavanje velikih obdarenosti.

Rezultati posmatranja i spisak tipičnih karakteristika veoma obdarenih mogu da pomognu roditeljima i nastavnom osoblju da obrate pažnju na velike obdarenosti (pogledati brošuru «Podsticanje obdarenosti i obdarenih», str.. 16). Oni to nagoveštavaju, ali ne mogu ni u kom slučaju da zamene razgovore sa nastavnim osobljem i razjašnjavanje o potrebi pomoći stručnjaka. Naročito kada se diskutuje o specijalnim merama podsticanja potrebno je jedno opširnije procenjivanje i to se onda obavlja uz pomoć Školsko psihološke službe.

Šta može škola da učini?

Podsticanje u školi veoma obdarenih učenica i učenika treba da omogući podstrek na jednom visokom nivou, da proširi znanje i umeće u eventualnim specijalnim oblastima i potpomogne harmonični razvoj celokupne ličnosti. Jedan individualni oblik nastave u regularnom razredu, ali u svakom slučaju sa posebnom podrškom od strane jedne pomoćne osobe, može ovo da obezbedi u najvećem broju slučajeva. Nastavni materijal može, na primer, da se komprimira i za kratko vreme nauči (Compacting). Tako ostaje vreme za proširivanje i produbljivanje ciljeva i sadržaja učenja (Enrichment), na primer sa individualnim programima. Zatim se mora pažljivo planirati i pratiti dalje preduzimanje mera, kao što su prevremeno uključivanje u kindergarten ili u prvi razred osnovne škole, preskakanje jednog razreda ili posećivanje pojedinih predmeta u višim razredima.

Kako i u kojoj meri školski stručni pedagozi učestvuju u podsticanju veoma obrazovanih učenica i učenika je u nadležnosti škole. Pojedinačne školske opštine imaju pritom slobodu da biraju da li će, pored pomoći i podsticaja u okviru redovne nastave u razredu, da stave na raspolaganje i dodatnu ponudu (na primer kurseve, mentorate vanškolskih eksperata). Bliže podatke o ovome dobićete od rukovodstva škole.

Ako se pojave teškoće u vezi sa obdarenošću u nastavi jednog regulanog razreda onda se traže zajednička rešenja od strane nastavnog osoblja i roditelja. Po potrebi se u okviru redovnih školskih razgovora uspostavljaju individualni ciljevi za učenje i pomoć kao i primenjivanje i preispitivanje odgovarajućih mera.

Šta mogu da urade roditelji?

Svojom podrškom i interesovanjem za školu, kao i osmišljenim planiranjem slobodnog vremena znatno doprinosite tome da vaše dete može da koristi svoje potencijale i da ih razvija. Kao roditelji izrazito nadarenog deteta vi ste verovatno i sami često izloženi posebnim izazovima. Vi sebi, na primer, postavljate sledeća pitanja: da li je potrebno specijalno obrazovanje? Kako da najbolje pomognemo našem detetu? Kako da se ponašamo u specijalnim situacijama u okviru porodice? Kod ovakvih i sličnih pitanja treba da potražite savet od strane stručnih osoba (pogledati pod Beratung/Literatur – Savetovanje/ Literatura). Na prvom mestu se nalaze interesovanja i naklonosti vašeg deteta. Vodite računa o tome da ne zahtevate previše od sebe i od deteta i da se ne stavljate pod preveliki pritisak. Pomozite vašem detetu da prepozna svoje jačine i svoje slabosti. Podržite ga u tome da nauči kako da se ophodi sa svojom izrazitom nadarenošću.

Zatražite blagovremeno razgovor sa razrednim nastavnikom, nastavnicom ako vam je do nečega stalo ili imate probleme. Nakon toga možete da se obratite i rukovodstvu škole.

Procene privatnih stručnjaka mogu da se uzmu u obzir prilikom donošenja odluka na redovnim školskim razgovorima i prilikom pravljenja planova za podsticanje. Ako se radi o važnim školskim odlukama i merama za podršku, koje su povezane sa dodatnim troškovima, preporučuje se procedura preko Školsko psihološke službe. Pritom je svrsishodno da i dete učestvuje u donošenju odluka i na taj način jača svoju sopstvenu odgovornost.

Savetovanje i informacije

Udruženje roditelja za veoma obdarenu decu (EHK – Elternverein für hochbegabte Kinder): www.ehk.ch

Zadužbina za veoma obdarenu decu (Stiftung für hochbegabte Kinder): www.hochbegabt.ch

Sve što je povezano lokalno sa školom: razredno osoblje, rukovodstvo škole, Školsko-psihološka služba (www.vsa.zh.ch → Gesundheit und Prävention → Schulpsychologische Dienste)

Direkcija za školstvo (Volksschulamt Zürich): www.vsa.zh.ch → Schulbetrieb und Unterricht → Begabungs- und Begabtenförderung

Literatura

Brošura „Podsticanje obdarenosti i obdarenih“ («Begabungs- und Begabtenförderung») iz Pravilnika 3, Primena zakona o školstvu, Ponude za učenice i učenike sa posebnim

potrebama:

www.vsa.zh.ch → Schulbetrieb und Unterricht → Begabungs- und Be-gabtenförderung

Hochbegabte Kinder – ihre Eltern, ihre Lehrer. Ein Ratgeber Webb (Veoma obdarena deca – njihovi roditelji, njihovi nastavnici. Savetnik „Webb“). J.T., Meckstroth, E.A., Tolan, S.S., Zimet, N.D., Preckel, F. / Bern, 2002. Verlag Hans Huber

Unser Kind ist hochbegabt. Ein Leitfaden für Eltern und Lehrer (Naše dete je veoma obdareno. Uputstva za roditelje i nastavnike), Mönks, F.J., Ypenburg, I. / München und Basel, 2000. Ernst Reinhardt Verlag

Mythos Begabung – Vom Potenzial zum Erfolg (Mit obdarenosti – Od potencijala do uspeha) Stednitz, U. / Bern, 2008: Verlag Hans Huber